

Kapitola 1.2 Základné pojmy a jednotky miery

1.2.1 Základné pojmy

Poznámka: 1. V tomto odseku sú uvedené všetky všeobecné i osobitné pojmy.
2. V definíciách tohto odseku obsiahnuté pojmy, ktoré tvoria základný pojem a prislúcha im vlastná definícia, sú vytlačené kurzívou.

V predpise RID znamená:

A

ADR: Európska dohoda o medzinárodnej cestnej doprave nebezpečných vecí vrátane osobitných dohôd, ktoré boli podpísané všetkými štátmi zúčastnenými na preprave.

Aerosól: pozri *nádoba na stlačený plyn*.

B

Balič: Podnikateľský subjekt, ktorý balí nebezpečný tovar do *obalov* vrátane *veľkoobjemových obalov* a *veľkých nádob na voľne ložené látky (IBC)* a tieto *odosielané kusy* prichystá na *prepravu*.

Batériový vozeň: *Vozeň* pozostávajúci z článkov, ktoré sú vzájomne spojené zbernou trubicou a ktoré sú trvalo upevnené na *vozni*. Za články *batériového vozňa* sa považujú *fľaše*, *veľkoobjemové fľaše*, *tlakové sudy* a *zväzky fliaš*, a tiež *nádrže* s objemom väčším ako 450 litrov na *plyny* triedy 2.

Bod vzplanutia: Najnižšia teplota *kvapalnej látky*, pri ktorej vytvárajú jej pary so vzduchom zápalnú zmes.

C

Cievka (trieda 1): Zariadenie z plastu, dreva, preglejky, kovu alebo iného vhodného materiálu pozostávajúce z vretena, prípadne z vretena a bočných stien na každom konci vretena. Látky a predmety sa musia navinúť na vreteno a môžu sa aj zabezpečiť bočnými stenami.

Cisternový vozeň: *Vozeň* na *prepravu kvapalných, plynných*, práškových alebo zrnitých *látok*, ktorého konštrukcia pozostáva z jednej alebo viacerých *nádrží* s vlastnými zariadeniami a z rámu vozňa, ktorý je vybavený svojimi vlastnými zariadeniami (pojazdný mechanizmus, pružnice, ťahadlové a narážacie ústrojenstvo, brzdové zariadenie a nápisy).

Poznámka: Za *cisternový vozeň* sa považuje tiež *vozeň* so *snímateľnými nádržami*.

CSC: Medzinárodná dohoda o bezpečnom kontajneri (Ženeva, 1972) v platnom znení vydaná Medzinárodnou organizáciou námornej plavby (IMO) v Londýne.

D

Debna: Pravouhlý alebo viacuhlý plnostenný *obal* z kovu, dreva, preglejky, drevovláknitých materiálov, lepenky, plastu alebo z iného vhodného materiálu. *Obal* smie mať vhodné malé otvory na uľahčenie ručnej manipulácie alebo otvárania, ak tým vyhovuje kritériám zatriedenia a nebude ohrozená celistvosť *obalu* počas *prepravy*.

Dopravca: Podnik, ktorý vykonáva *prepravu* na základe prepravnej zmluvy alebo bez prepravnej zmluvy.

Drevená ohrada: *Vonkajší obal* s otvorenou hornou plochou.

Drevený sud: *Obal* z prírodného dreva s okrúhlym prierezom a klenutými stenami. Je tvorený lubmi (pásmi) a dnami a je obopnutý obručami.

E

EN (– norma): Európskym výborom pre normalizáciu (CEN, 36 rue de Stassart, B-1050 Brusel) zverejnené európske normy.

F

FPaša: Prenosná tlaková nádoba s objemom maximálne 150 litrov.

G

GHS (Globally Harmonized System of Classification and Labelling of Chemicals): Globálny harmonizovaný systém na klasifikáciu a označovanie chemických produktov zverejnený Spojenými národmi v dokumente ST/SG/AC.10/30.

H

Hmotnosť odosielaného kusa: Pokiaľ nie je určené inak, rozumie sa brutto hmotnosť *odosielaného kusa*.

I

IAEA: Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu (International Atomic Energy Agency) (IAEA, P. O. BOX 100, A-1400 Wien).

IBC: pozri *Veľká nádoba na voľne ložené látky*.

IMDG-Code: Medzinárodná vyhláška o preprave nebezpečného tovaru námornými loďami, obsahujúca ustanovenia vzťahujúce sa na kapitolu VII časť A Medzinárodnej dohody z roku 1974 na ochranu ľudských životov na mori (Dohoda SOLAS), vydaná Medzinárodnou organizáciou námornej prepravy (IMO), Londýn.

i.n. – označenie (inde nemenované): Spoločné označenie, ktoré môže byť priradené k pomenovaniu látok, zmesí, roztokov alebo predmetov, ktoré

- v kapitole 3.2 tabuľke A nie sú menovite uvedené,
- majú také chemické, fyzikálne a/alebo nebezpečné vlastnosti, že im podľa triedy, klasifikačného kódu, skupiny obalov a pomenovania tovaru vyhovuje označenie i.n.

Inšpektorát: Príslušným úradom schválený nezávislý dozorný orgán a skúšobňa.

ISO (– normy): Medzinárodnou organizáciou pre normalizáciu (ISO, 1, rue de Varembe, CH-1204 Genéve) zverejnené medzinárodné normy.

K

Kanister: Obal z kovu alebo plastu pravouhlého alebo viacuhlého prierezu s jedným alebo viacerými otvormi.

Kombinované IBC s vnútornou nádobou z plastu: Kombinované IBC pozostáva z rámu vo forme pevného vonkajšieho obalu okolo vnútornej nádoby z plastu s vhodným zariadením na obsluhu alebo s inými *konštrukčnými zariadeniami*. Sú vyhotovené tak, že vnútorná nádoba a vonkajší obal tvoria po zostavení nedeliteľnú jednotku, ktorá sa plní, skladuje, prepravuje alebo vyprázdňuje.

Kombinovaný obal (plast): Obal pozostávajúci z *vnútornej nádoby* z plastu a *vonkajšieho obalu* (z kovu, lepenky, preglejky atď.). Keď sú takto skonštruované dovedna, tvoria nedeliteľnú jednotku, ktorá sa plní, skladuje, prepravuje a vyprázdňuje.

Poznámka: Pozri poznámku ku „*kombinovanému obalu (sklo, porcelán alebo kamenina)*“.

Kombinovaný obal (sklo, porcelán alebo kamenina): Obal pozostávajúci z *vnútornej nádoby* zo skla, porcelánu alebo kameniny a z *vonkajšieho obalu* (z kovu, dreva, lepenky, plastu, penovej hmoty atď.). Keď sú takto skonštruované dovedna, tvoria nedeliteľnú jednotku, ktorá sa plní, skladuje, prepravuje a vyprázdňuje.

Poznámka: „Vnútorná časť kombinovaného obalu“ znamená zvyčajne „vnútornú nádobu“. Ak „vnútornú časť“ kombinovaného obalu (plast)-6HA1 tvorí taká „vnútorná nádoba“, ktorá zvyčajne nie je na to určená a funkciu nádoby plní bez „vonkajšieho obalu“, nepovažuje sa za „vnútorný obal“.

Konštrukčná oceľ: Oceľ, ktorej minimálna pevnosť v ťahu je 360 N/mm² až 440 N/mm².

Poznámka: O *prenosných nádržiach* pozri kapitolu 6.7.

Konštrukčné vybavenie:

- nádrže cisternového vozňa:* vonkajšie alebo vnútorné prvky na *telese nádrže* vhodné na vystuženie, prvky na upevnenie alebo ochranu;

- b) *nádrže nádržkového kontajnera*: vonkajšie alebo vnútorné prvky na *telese nádrže* vhodné na vystuženie, prvky na upevnenie, na ochranu alebo stabilizáciu;

Poznámka: O *prenosných nádržiach* pozri kapitolu 6.7.

- c) článkov *batériového vozňa* alebo *MEGC*: vonkajšie prvky na *telese nádrže* alebo na *nádobe* vhodné na vystuženie, prvky na upevnenie, na ochranu alebo stabilizáciu;
- d) *veľkých nádob na voľne ložené látky (IBC)* (okrem *pružných IBC*): časti *telesa obalu* (vrátane paletových podstavcov pre *kombinované IBC s plastovou vnútornou nádobou*) na zosilnenie, upevňovanie, manipuláciu, ochranu alebo stabilizáciu.

Kontajner: Prepravný prostriedok (rámová konštrukcia alebo podobné zariadenie)

- trvanlivej akosti a dostatočne pevný, aby mohol byť opätovne použitý,
- skonštruovaný osobitne na účel, aby pri *preprave* tovaru prostredníctvom jedného alebo viacerých dopravcov bola uľahčená prekládka bez manipulácie s nákladom,
- vybavený zariadením, ktoré uľahčuje upevnenie a manipuláciu najmä pri prekládke z jedného dopravného prostriedku na druhý,
- skonštruovaný tak, aby bolo uľahčené jeho plnenie a vyprázdňovanie (pozri tiež *veľký kontajner* a *malý kontajner*).

Výmenná nadstavba (výmenná nádrž) je *kontajner*, ktorý podľa Európskej normy EN 283 (v znení z roku 1991) má nasledujúce osobitosti:

- vzhľadom na mechanickú pevnosť je určený výhradne na *prepravu* na vozňoch, cestných vozidlách a trajektoch,
- nie je možné stohovať,
- môže byť z cestných vozidiel preložený vlastnými prostriedkami na podpery a opäť naložený.

Poznámka: Pojem *kontajner* nezahŕňa bežné *obaly*, *veľké nádoby na voľne ložené látky (IBC)*, ani *nádržkový kontajner* alebo *nádržkový vozeň*.

Kontajner na plyn s viacerými článkami (MEGC): Prepravný prostriedok pozostávajúci z článkov, ktoré sú vzájomne spojené zbernou trubicou a sú namontované v ráme kontajnera. Za články *MEGC* sa považujú *fľaše*, *veľkoobjemové fľaše*, *tlakové sudy*, *zväzky fliaš*, ako aj *nádrže* s objemom viac ako 450 litrov určené pre *plyny* triedy 2.

Poznámka: pre UN MEGC pozri kapitolu 6.7.

Kontajner na sypký tovar: Úložný systém (vrátane prípadného vystlania alebo nanosenia) navrhnutý na *prepravu tuhých látok* priamo sa dotýkajúcich úložného systému. Neobsahuje *obaly*, *nádoby na voľne ložený tovar (IBC)*, *veľkoobjemové obaly* a *nádrže*.

Kontajner na sypký tovar:

- je trvalej povahy a dostatočne odolný a môže sa opakovane používať,
- je predovšetkým skonštruovaný na zjednodušenie prepravy tovarov jedným alebo viacerými prepravnými prostriedkami bez zmeny nákladu,
- je opatrený prvkami, ktoré zjednodušia manipuláciu,
- má minimálny objem 1,0 m³.

Príkladom kontajnerov pre sypký tovar sú kontajnery, námorné kontajnery pre sypký tovar, výklopné nádoby (skip), zásobník tovaru vo voľne loženom stave, výmenné nadstavby, korytové kontajnery, rollkontajnery, nakladacie časti vozňov.

Kontajner, otvorený: *Kontajner* s otvorenou strechou alebo plošinový *kontajner* (bez čelných stien alebo s čelnými stenami).

Kontajner, uzavretý: Plne uzavretý *kontajner* s pevnou strechou, pevnými bočnými stenami, pevnými čelnými stenami a podlahou. Tento pojem zahŕňa aj *kontajner* s otvárateľnou strechou, pokiaľ je strecha počas *prepravy* uzatvorená.

Kontajner, s plachtou: Otvorený *kontajner* prikrytý plachtou na ochranu nákladu.

Kontrolná teplota: Najvyššia teplota, pri ktorej môže byť prepravovaný organický peroxid alebo samovoľne sa rozkladajúca látka.

Kryo-nádrž: Prenosná tepelne izolovaná nádoba na prepravu hlboko schladených skvapalnených *plynov* s objemom maximálne 1 000 litrov.

Kritická teplota: Teplota, nad ktorou látka nemôže existovať v kvapalnom stave.

Krytý vozeň: Vozeň s pevnými alebo pohyblivými stenami a so strechou.

Kvapalná látka: Látka, ktorá pri 50 °C má tlak pár najviac 300 kPa (3 bary) a pri 20 °C a tlaku 101,3 kPa nie je úplne plynná a

- pri tlaku nad 101,3 kPa má bod tavenia alebo začiatok tavenia pri teplote 20 °C alebo nižšej alebo
- podľa skúšobných metód ASTM D 4359–90 je kvapalná,
- podľa kritérií skúšobnej metódy na stanovenie tekutosti opísanej v oddiele 2.3.4 (metóda penetrometrom) nie je hustá.

Poznámka: V zmysle ustanovení o nádržiach sa za prepravu v kvapalnom stave považuje

- preprava podľa uvedenej definície kvapalných látok,
- preprava tuhých látok, ktoré sú na prepravu podané v roztopenom stave.

M

Malá nádoba naplnená plynom (plynová bombička): Nádoba, ktorá sa nedá znovu naplniť, obsahujúca plyn alebo plynnú zmes. Môže byť vybavená výpustným ventilom alebo bez výpustného ventilu.

Malý kontajner: Kontajner s objemom minimálne 1,0 m³, ale maximálne 3,0 m³.

Poznámka: O rádioaktívnych látkach pozri odsek 2.2.7.2.

Manipulačné zariadenie (pri pružných IBC): Nosné popruhy, slučky, oká alebo rámy, ktoré sú pripevnené na telese obalu IBC alebo ktoré sú konštruované priamo na telese obalu.

Maximálna netto hmotnosť: Najvyššia netto hmotnosť náplne jednotlivých obalov alebo najväčší súčet hmotnosti vnútorného obalu a hmotnosti jeho náplne vyjadrená v kilogramoch.

Maximálna dovolená hmotnosť:

- (pre všetky druhy IBC okrem pružných IBC): súčet hmotností pozostávajúci z hmotnosti IBC celého prevádzkového zariadenia alebo konštrukčného vybavenia a maximálnej netto hmotnosti,
- (pre nádrže): súčet vlastnej hmotnosti nádrže a maximálnej dovoľenej hmotnosti nákladu.

Poznámka: O prenosných nádržiach pozri kapitolu 6.7.

Maximálna dovolená hmotnosť nákladu (pre pružné IBC): Maximálna netto hmotnosť, pre akú je IBC vhodná a pri ktorej je jej preprava dovoľená.

Maximálny vnútorný objem: Najväčší vnútorný objem nádob alebo obalov vrátane veľkoobjemových obalov a veľkých nádob na voľne ložené látky (IBC) vyjadrený v m³ alebo v litroch.

Maximálny prevádzkový tlak (pretlak): Najvyšší tlak z troch nasledujúcich hodnôt:

- najvyšší efektívny tlak v nádrži, ktorý je prípustný počas plnenia (najvyšší dovoľený plniaci tlak),
- najvyšší efektívny tlak v nádrži, ktorý je prípustný počas vyprázdňovania (najvyšší dovoľený vypúšťací tlak),
- efektívny pretlak v nádrži dosiahnutý plnením tovaru (vrátane eventuálneho prítomného cudzieho plynu) pri najvyššej prevádzkovej teplote.

Ak v kapitole 4.3 nie je uvedené inak, nesmie byť číselná hodnota tohto prevádzkového tlaku (pretlaku) nižšia než tlak pary (absolútny) plneného tovaru pri 50 °C.

Pri nádržiach s poistným ventilom (s prietržnou membránou alebo bez) s výnimkou nádrží na prepravu stlačených, skvapalnených alebo rozpustených plynov triedy 2 sa maximálny prevádzkový tlak (pretlak) rovná predpísanému tlaku tohto poistného ventilu (pozri tiež výpočtový tlak, vypúšťací tlak, plniaci tlak a skúšobný tlak).

Poznámka 1: O prenosných nádržiach pozri kapitolu 6.7.

Poznámka 2: Pre uzatvorené kryto-nádrže pozri poznámku k pododseku 6.2.1.3.3.5.

Medziobal: Obal, ktorý sa nachádza medzi vnútorným obalom a vonkajším obalom alebo medzi predmetmi a vonkajším obalom.

MEGC: pozri Kontajner na plyn s viacerými článkami.

N

Nádoba: Schránka so všetkými uzatváracími zariadeniami, ktorá môže pojať a obsahovať látky alebo predmety. *Teleso nádrže* nepatrí pod túto definíciu.

(Pozri tiež *Tlaková nádoba* a *Vnútoraná nádoba*).

Nádoba (na látky triedy 1): *Debny*, fľaše, plechovky, *sudy*, kanvice alebo puzdrá s uzatváracími zariadeniami každého druhu, používané ako *vnútorné obaly* alebo *mediobaly*.

Nádoba na stlačený plyn (aerosól): Jednorazová nádoba zhotovená z kovu, skla alebo z plastu, ktorá zodpovedá oddielu 6.2.4 a obsahuje stlačený, skvapalnený alebo rozpustený plyn s kvapalnou, pastovitou alebo práškovitou látkou alebo bez nej. Je vybavená vypúšťacím zariadením umožňujúcim vyprázdnenie obsahu pevných alebo skvapalnených častíc plynu v suspenznej forme, vo forme peny, pasty alebo prášku, alebo častíc plynu v kvapalnom alebo *plynnom* skupenstve.

Nádrž: *Teleso nádrže* vybavené vlastným prevádzkovým zariadením a vlastným konštrukčným zariadením. Pokiaľ je použitý tento pojem samostatne, označuje nádržkový kontajner, prenosnú nádrž, cisternový vozeň alebo odnímateľnú nádrž, ako sú definované v tejto časti, vrátane nádrží tvoriacich články batériových vozňov alebo *MEGC*.

Poznámka: O prenosných nádržiach pozri odsek 6.7.4.1.

Nádržkový kontajner: Prepravný prostriedok, ktorý zodpovedá definícii kontajner, pozostávajúci z *telesa nádrže* a jej súčastí vrátane zariadenia, ktoré umožňuje preloženie nádržkového kontajnera bez podstatnej zmeny rovnovážnej polohy. Používa sa na prepravu plynov, kvapalných, práškovitých alebo zrnitých látok a má objem väčší ako 0,45 m³ (450 litrov), keď sa použije na prepravu plynov triedy 2.

Poznámka: *Veľká nádoba na voľne ložené látky (IBC)*, ktorá spĺňa podmienky ustanovení kapitoly 6.5, sa nepovažuje za nádržkový kontajner.

Nádržková výmenná nadstavba (nádržkový výmenný kontajner): Nádržková výmenná nadstavba (nádržkový výmenný kontajner) sa považuje za nádržkový kontajner.

Nakladač: Podnikateľský subjekt, ktorý nakladá nebezpečný tovar do vozňa alebo do veľkého kontajnera.

Nebezpečná reakcia:

- horenie a/alebo vyvíjanie značného tepla,
- vyvíjanie zápalných, dusivo pôsobiacich, oxidujúcich a/alebo jedovatých plynov,
- vytváranie žieravých látok,
- vytváranie nestabilných látok,
- nebezpečný nárast tlaku (iba pri nádržiach).

Nebezpečný tovar: Látky a predmety, ktorých preprava je podľa RID zakázaná alebo je dovolená iba za stanovených podmienok.

Nominálny (menovitý) objem nádoby: Menovitý objem nebezpečnej látky obsiahnutej v nádobe vyjadrený v litroch. Pri fľašiach na stlačený plyn musí nominálny objem nádoby zodpovedať objemu vody vo fľaši.

Núdzová teplota: Teplota, pri ktorej v prípade zlyhania teplotnej kontroly začnú pracovať núdzové opatrenia.

Nútene ovládaný vetrací ventil: Ventil na nádrži so spodným vyprázdňovaním, ktorý je spojený so spodným ventilom a prevádzkovo sa otvára iba pri nakládke a vykládke na vetranie nádrže.

O

Obal: Nádoba a všetky ostatné jej súčasti a materiál, ktoré sú nevyhnutné, aby nádoba mohla plniť svoju funkciu [pozri tiež *Vonkajší obal*, *Ochranný obal*, *Obal z tenkého plechu*, *Veľkú nádobu na voľne ložené látky (IBC)*, *Veľkoobjemový obal*, *Vnútoraný obal*, *Kombinovaný obal (plast)*, *Kombinovaný obal (sklo, porcelán, kamenina)*, *Renovovaný obal*, *Prachotesný obal*, *Medziobal*, *Rekonštruovaný obal*, *Opakovane použiteľný obal* a *Zložený obal*].

Poznámka: O rádioaktívnych látkach pozri odsek 2.2.7.2.

Ochranný obal: Špeciálny obal určený na prepravu poškodených, chybných alebo netesných *odosielaných kusov* naplnených nebezpečným tovarom alebo nebezpečným tovar, ktorý sa vylial alebo unikol. Tento obal je určený na použitie opätovného získania alebo zneškodnenia odpadu.

Obal z tenkého plechu: Obal s okrúhlym, eliptickým, pravouhlým alebo viacuhlym prierezom (tiež kónický), obal s hrdlom kužeľovitého tvaru alebo obal z tenkého plechu tvaru vedierka s hrúbkou steny menšou ako 0,5 mm (napr. biely plech), s plochými alebo vypuklými dnami, s jedným alebo viacerými otvormi, ktorý nepatrí pod pojem *sud* alebo *kanister*.

Odosielaný kus: Konečný produkt prichystaný na odoslanie, ktorý vzniká po skončení procesu balenia, pozostávajúci z *obalu*, *veľkoobjemového obalu* alebo *veľkej nádoby na voľne ložené látky (IBC)* a z jeho, resp. jej obsahu. Pojem zahŕňa aj *nádobu na plyn* podľa definície v tomto odseku, ako aj predmety, ktoré sú vzhľadom na svoju veľkosť, hmotnosť alebo formu nezabalené, alebo sa smú prepravovať na saniach, v drevených ohradách alebo zariadeniach na ručnú manipuláciu. Tento pojem sa nevzťahuje na tovar, ktorý sa prepravuje vo *voľne loženom stave*, ani na látky, ktoré sa prepravujú v *nádržiach*.

Poznámka: O rádioaktívnych látkach pozri odsek 2.2.7.2.

Odosielateľ: Organizácia alebo osoba, ktorá uzatvára s dopravcom zmluvu o preprave nebezpečného tovaru sama za seba alebo za tretí subjekt. Za odosielateľa sa považuje subjekt, ktorý je v prepravnej zmluve uvedený ako odosielateľ.

Odpady: Látky, roztoky, zmesi alebo predmety, pre ktoré nie je určené žiadne bezprostredné použitie, ktoré sa však prepravujú na účel spracovania, skladovania alebo na likvidáciu spálením alebo iným spôsobom.

Offshore kontajner pre sypký tovar: Kontajner pre tovar vo voľne loženom stave, predovšetkým určený na opakované použitie na prepravu nebezpečných tovarov od Offshore zariadení k nim a medzi nimi. Offshore kontajner pre sypký tovar bude vytvorený a stavaný podľa smernice na schvaľovanie Offshore kontajnerov používaných na otvorenom mori, ktorá bola stanovená Medzinárodnou námornou organizáciou v dokumente MSC/Circ. 860.

Opakovane použiteľný obal: Obal, pri ktorom po prehliadke bolo zistené, že je bez takých nedostatkov, ktoré by mohli ovplyvniť úspešné absolvovanie funkčných skúšok; pod tento pojem patria najmä také *obaly*, ktoré sa opakovane plnia rovnakým alebo podobným znašanlivým tovarom a prepravujú sa v rámci predajných sietí, na ktoré dohliada odosielateľ výrobku.

Opravené IBC (pozri Veľká nádoba na voľne ložený tovar (IBC)): Kovové IBC, IBC z pevného plastu alebo kombinované IBC, ktoré kvôli nárazu alebo z iného dôvodu (napr. korózia, krehkosť alebo iné príznaky, ktoré sa vyskytujú pri testoch tuhosti konštrukcie) sú opravené. Tieto IBC musia byť opätovne testované a musia obstáť v skúške konštrukcie. V zmysle RID je možná oprava nádrže výmenou pevnej vnútornej nádržky kombinovaného IBC za pôvodnú nádrž od výrobcu. Pojem však nezahŕňa pravidelnú údržbu pevného IBC. Teleso obalu IBC z pevného plastu a vnútorná nádrž kombinovaného IBC sú neopraviteľné. Pružné IBC sú neopraviteľné, pokiaľ to nie je schválené príslušným úradom.

Otvorený vozeň: Vozeň s čelnými a bočnými stenami, ktorého ložné plochy sú otvorené, alebo vozeň bez čelných a bočných stien.

P

Pevná vnútorná nádrž (pre kombinované IBC): Nádrž, ktorá nezmení svoj bežný tvar v prázdnom stave ani vtedy, keď uzávery nie sú na správnom mieste a nie je podopretá vonkajším puzdrom. Vnútorné nádrže, ktoré nie sú „pevné“, sa považujú za „pružné“.

Pevne zabudovaná nádrž: Nádrž s objemom väčším ako 1 000 litrov, ktorá je trvalo upevnená na vozni (tým sa vozeň stáva cisternovým vozňom) alebo ktorá tvorí súčasť rámu vozňa.

Plastová tkanina (pre pružné IBC): Materiál zhotovený z pásikov alebo vláken z vhodnej plastickej hmoty.

Plniaci tlak: Najvyšší tlak, ktorý sa skutočne vyvíja v nádrži pri plnení tlakom (pozri tiež *Výpočtový tlak*, *Vypúšťací tlak*, *Najvyšší prevádzkový tlak (pretlak)* a *Skúšobný tlak*).

Plyn:

Látka, ktorá

- pri 50 °C má tlak vyšší ako 300 kPa (3 bary),
- pri 20 °C a normálnom tlaku 101,3 kPa je úplne *plynná*.

Plnič: Podnikateľský subjekt, ktorý *nebezpečný tovar* plní do nádrže (*cisternového vozňa*, *vozňa so snímateľnou nádržou*, *prenosnej nádrže* alebo *nádržkového kontajnera*), do *batériového vozňa* alebo *MEGC* a/alebo do *vozňa*, *veľkého kontajnera* alebo do *malého kontajnera* určeného na *tovar vo voľne loženom stave*.

Plynová bombička: pozri *Malá nádoba naplnená plynom*.

Podložka (trieda 1): Platňa z kovu, plastu, lepenky alebo z iného vhodného materiálu, ktorá je vložená do *vnútorného obalu* alebo medzi *vnútorný* a *vonkajší obal* a ktorá umožňuje kompaktné uloženie v tomto obale. Povrch *podložky* smie byť tak formovaný, aby *obaly* alebo predmety mohli byť vložené, bezpečne upevnené a od seba navzájom oddelené.

Podnikateľský subjekt: Každá fyzická osoba, každá právnická osoba vykonávajúca činnosť na účel dosiahnutia zisku alebo bez dosiahnutia zisku, každé združenie alebo spoločenstvo osôb bez právnej subjektivity vykonávajúce činnosť na účel dosiahnutia zisku alebo bez dosiahnutia zisku, ako aj každý štátny úrad, nezávisle od toho, či majú vlastnú právnu subjektivitu, alebo či sú podriadené určitému úradu s právnu subjektivitou.

Podtlaková nádrž na odpady: Nádržkový kontajner alebo výmenná nádržková nadstavba používaná predovšetkým na prepravu nebezpečných odpadov, ktorá má zvláštnu konštrukciu alebo zariadenie umožňujúce nakládku a vykládku odpadov podľa ustanovení kapitoly 6.10.

Nádrž, ktorá zodpovedá ustanoveniam kapitoly 6.7 alebo 6.8, sa nepovažuje za *podtlakovú nádrž na odpady*.

Poistný ventil: Samočinné zariadenie závislé od tlaku pôsobiaceho na stlačiteľnú pružinu, ktoré chráni cisternu proti neprípustnému vnútornému pretlaku.

Pravidelná údržba pružných IBC: Bežné vykonávanie prác na pružných plastových IBC nádobách alebo pružných IBC nádobách z plastu, ako sú:

- a) vyčistenie alebo
- b) nahradenie neintegrálnej časti, ako je neintegrálna výstelka a uzáver, časťou, ktorá zodpovedá pôvodným špecifikáciám výrobcu,

za predpokladu, že tieto práce nemali negatívny vplyv na funkčnosť nádoby pružného IBC a nezmenili konštrukčný typ.

Pravidelná údržba tuhých IBC: [pozri *Veľká nádoba na voľne ložený tovar (IBC)*]. Pod pojmom *pravidelná údržba IBC* sa rozumie vykonávanie prác na *kovových IBC, IBC z pevného plastu alebo kombinovaných IBC*, a to

- a) vyčistenie,
- b) odstránenie, pripevnenie alebo výmena uzáveru *telesa obalu* (vrátane s tým spojeného tesnenia), alebo uvedenie do pôvodného stavu *prevádzkového zariadenia* a preverenie nepriepustnosti IBC,
- c) obnovenie nefunkčného *konštrukčného vybavenia* uzavierajúce nebezpečný tovar alebo udržiavajúce *vypúšťací tlak* v súlade s vyrobenou testovanou konštrukciou (opraviť podporné nohy alebo zdvíhacie zariadenie) za predpokladu, že funkčnosť IBC bude zachovaná v celom rozsahu.

Prevádzkovateľ nádržkových kontajnerov, prenosných nádrží alebo cisternových vozňov: Podnik (organizácia alebo osoba), pod ktorého menom je *nádržkový kontajner, prenosná nádrž alebo cisternový vozň* zaradený alebo inak prípustný na prepravu.

Prachotesný obal: Obal, ktorý je počas prepravy nepriepustný pre suchý obsah vrátane jemných *tuhých látok*.

Prenosná nádrž: Multimodálna *nádrž*, ktorá pri použití na prepravu plynov triedy 2 má objem väčší ako 450 litrov, ktorá vyhovuje definícii pojmu v kapitole 6.7 alebo ustanoveniam vyhlášky IMDG-Code a v stĺpci 10 tabuľky A v kapitole 3.2 je uvedený odkaz na *prenosné nádrže* (kód T).

Preprava: Činnosť, ktorou sa uskutočňuje premiestňovanie *nebezpečného tovaru* dopravnými prostriedkami vrátane času pobytu podmieneného dopravou a vrátane času zdržania *nebezpečného tovaru* vo *vozňoch, nádržiach a kontajneroch* pred zmenou miesta, počas nej a po zmene miesta.

Súčasná definícia zahŕňa tiež dočasné odstavenie *nebezpečného tovaru* pri zmene spôsobu prepravy alebo dopravných prostriedkov (prekládka). Platí to za predpokladu, že prepravné dokumenty sú k dispozícii v mieste odoslania a dodania, budú predložené na požiadanie (mimo predloženia príslušnému úradu na účel kontroly) pod podmienkou, že *odosielané kusy a nádrže* nebudú počas dočasného pobytu otvorené.

Poznámka: O rádioaktívnych látkach pozri odsek 2.2.7.2.

Preprava cestných vozidiel v systémoch kombinovanej dopravy: Preprava cestných vozidiel na železničných *vozňoch*.

Preprava tovaru vo voľne loženom stave: Preprava nebalených *tuhých látok* alebo predmetov vo *vozňoch* alebo *kontajneroch*; tento pojem sa nevzťahuje na tovar, ktorý sa prepravuje ako *odosielaný kus*, a ani na látky, ktoré sa prepravujú v *nádržiach*.

Prevádzkové zariadenie:

- a) *nádrží:* zariadenia na plnenie a vyprázdňovanie, zariadenia na vetranie, bezpečnostné zariadenia, vykurovacie a tepelnoizolačné zariadenia, ako aj meracie prístroje;

Poznámka: O *prenosných nádržiach* pozri kapitolu 6.7.

- b) článkov *batériového vozňa* alebo *MEGC*: zariadenia na plnenie a vyprázdňovanie vrátane zberného potrubia, bezpečnostné zariadenia, ako aj meracie prístroje,
- c) *veľkých nádob na voľne ložené látky (IBC)*: zariadenia na plnenie a vyprázdňovanie, zariadenia na vyrovnávanie tlaku alebo vetranie, bezpečnostné zariadenia, vykurovacie a tepelnoizolačné zariadenia, ako aj meracie prístroje.

Prevádzkovateľ železničnej infraštruktúry: Každá verejná inštitúcia alebo každý podnik, ktorému je zverené zariadenie a údržba železničnej infraštruktúry, ako aj riadenie prevádzkovej a bezpečnostnej sústavy.

Prevádzkový tlak: Tlak vyvinutý v plnej tlakovej nádobe stlačeným plynom pri teplote 15 °C.

Poznámka: Pre nádrže pozri definíciu *Maximálny prevádzkový tlak*.

Pomenovanie, technické /biologické: Pomenovanie tovaru, zvyčajne používané v príručkách, pravidelne vychádzajúcich publikáciách, vo vedeckých a technických článkoch. Obchodné názvy nesmú byť na tento účel používané inštitúciami alebo jednotlivými podnikmi.

Prijímateľ: Organizácia alebo osoba, ktorej je zásielka podľa prepravnej zmluvy určená. Ak podľa platných ustanovení je v prepravnej zmluve označená za *prijímateľa* tretia osoba, považuje sa táto osoba za *prijímateľa* v zmysle RID. Ak ďalšia *preprava* sa vykonáva bez prepravnej zmluvy, za *prijímateľa* sa považuje subjekt, ktorý preberá *nebezpečný tovar* po príchode.

Príručka skúšok a kritérií: Štvrté prepracované vydanie Odporúčani OSN na prepravu nebezpečného tovaru, Príručka skúšok a kritérií vydaná Organizáciou Spojených národov (ST/SG/AC.10/11/Rev.4).

Príslušný úrad: Úrad(y) alebo iné kompetentné miesto(a), ktorý(é) sa ako taký(é) ustanovuje(ú) v každom štáte v každom jednotlivom prípade podľa práva príslušnej krajiny.

Pružné veľké obaly na voľne ložené tovar (IBC): Veľké obalové prostriedky pozostávajúce z *telesa obalu*, fólie, tkaniny alebo z iného pružného materiálu, alebo z kombinovaných materiálov, tvoriace typ, a z vhodných *prevádzkových zariadení*, *manipulačných zariadení*, a pokiaľ je to potrebné, z vnútorného povlaku alebo *vnútornej výstelky*.

R

Recyklovaný plast: Materiál, opätovne získaný z použitých priemyselných *obalov*, vyčistený a pripravený na výrobu nových *obalov*.

Rekonštruovaná veľká nádoba na voľne ložené látky (IBC): [pozri *Veľká nádoba na voľne ložený tovar (IBC)*] typ *kovového IBC*, *IBC z pevného plastu* alebo *kombinovaného IBC*:

- nevyhovujúci typu platných ustanovení, prerobený na typ vyhovujúci UN typu, ktorý vyhovuje týmto ustanoveniam, alebo
- prerobený premenou UN typu vyhovujúceho ustanoveniam na iný UN typ, ktorý tiež vyhovuje tým istým ustanoveniam.

Rekonštruované IBC podlieha tým istým ustanoveniam ako nové IBC toho istého typu.

Rekonštruovaný obal: Je to *obal*, najmä

- oceľový *sud*:
 - nevyhovujúci typu vyplývajúceho z ustanovení kapitoly 6.1, prerobený na typ UN obalu, ktorý vyhovuje týmto predpisom,
 - prerobený premenou UN obalu vyhovujúceho ustanoveniam kapitoly 6.1 na iný typ UN obalu, ktorý vyhovuje tým istým predpisom,
 - na ktorom boli vymenené pevne namontované konštrukčné súčasti (ako sú neodnímateľné veká);
- sud* z plastu:
 - prerobený premenou UN obalu na iný typ UN obalu (napr. 1H1 na 1H2) alebo
 - na ktorom boli vymenené pevne namontované konštrukčné súčasti.

Rekonštruované *sudy* podliehajú ustanoveniam kapitoly 6.1, ktoré platia pre nové *sudy* rovnakého typu.

Renovovaný obal: Je to *obal*, najmä

- kovový *sud*
 - ktorý bol vyčistený tak, že jeho konštrukčné materiály získajú opäť svoj pôvodný vzhľad po odstránení všetkých zvyškov predchádzajúceho obsahu, ich vnútornej i vonkajšej korózie, ako aj vonkajších náterov a nálepiek,
 - ktorý bol uvedený do svojej pôvodnej formy a pôvodného tvaru, pričom sa deformácie (pokiaľ sú) vyrovnávajú a utesnia a vymenia sa všetky tesnenia, ktoré nie sú integrálnou súčasťou *obalu*,
 - ktorý bol po vyčistení, ale ešte pred novým náterom prehliadnutý, pričom *obaly* vykazujúce malé priehlbiny podstatne znižujúce hrúbku materiálu, únavu kovu, poškodenie závitov alebo uzáverov alebo iné významné nedostatky, musia byť vyradené;
- sud* alebo *kanister* z plastu:
 - ktorý bol vyčistený tak, že jeho konštrukčné materiály získajú opäť svoj pôvodný vzhľad po odstránení všetkých zvyškov predchádzajúceho obsahu, ako aj vonkajších náterov a nálepiek,

- (ii) ktorého tesnenia, ktoré nie sú integrálnou súčasťou *obalu*, boli vymenené,
- (iii) ktorý bol po vyčistení prehliadnutý, pričom *obaly* vykazujúce viditeľné poškodenia, ako sú ryhy, záhyby, miesta nárazu, alebo majúce poškodené závity, uzávery alebo iné významné nedostatky, musia byť vyradené.

S

SADT (self-accelerating decomposition temperature = teplota samourýchľujúceho rozkladu): Najnižšia teplota, pri ktorej sa látka v použítom prepravnom *obale* môže rozložiť samourýchlením. Predpisy na stanovenie *SADT* a reakcií pri zahriatí pod uzáverom sú uvedené v *Príručke skúšok a kritérií* – časť II.

Skupina obalov: Skupina, do ktorej sú zaradené určité látky na účel balenia na základe svojho stupňa nebezpečenstva počas prepravy. Význam skupín obalov je presne vysvetlený v časti 2 a je nasledujúci:

Skupina obalov I: Látky s vyšším stupňom nebezpečenstva

Skupina obalov II: Látky so stredným stupňom nebezpečenstva

Skupina obalov III: Látky s nízkym stupňom nebezpečenstva

Poznámka: Určité predmety, ktoré obsahujú nebezpečné látky, sú taktiež zaradené do jednej z týchto skupín obalov.

Skupinové pomenovanie: Definovaná skupina látok alebo predmetov (pozri odsek 2.1.1.2 písmená B, C a D).

Skúška tesnosti: Skúška, pri ktorej sa skúša tesnosť nádrže, obalu, veľkej nádoby na voľne ložené látky (IBC), ako aj tesnosť ich vybavenia a uzáverového zariadenia.

Poznámka: O prenosných nádržiach pozri kapitolu 6.7.

Skúšobný tlak: Tlak, ktorý sa pri tlakovej skúške vyskytuje prvý raz, alebo je použitý pri opätovnej skúške [pozri tiež *Výpočtový tlak*, *Vypúšťací tlak*, *Plniaci tlak* a *Najvyšší prevádzkový tlak (pretlak)*].

Poznámka: O prenosných nádržiach pozri kapitolu 6.7.

Snímateľná nádrž: Osobitné zariadenie prispôbené osobitnej konštrukcii vozňa, ktoré z nej môže byť sňaté po uvoľnení upevňovacích zariadení.

Stupeň naplnenia: Pri teplote 15 °C stanovený pomer medzi množstvom plynu a množstvom vody, ktoré úplne vyplnia tlakovú nádobu.

Sud: Valcovitý obal z kovu, lepenky, plastu, preglejky alebo z iných vhodných materiálov s plochými alebo zaoblenými dnami. Pod tento pojem patria taktiež obaly iných tvarov, napr. okrúhle obaly s kužeľovitým hrdlom alebo obaly tvaru vedra. Pod tento pojem nepatria drevené sudy a kanistre.

Štandardná oceľ: Oceľ s pevnosťou v ťahu minimálne 370 N/mm² a garantovanou lomovou rozťažnosťou od 27 %.

T

Technické pomenovanie: Všeobecne uznávané chemické pomenovanie, prípadne všeobecne uznávané biologické pomenovanie alebo iné pomenovanie, ktoré je bežne používané vo vedeckých a v technických príručkách, časopisoch a textoch (pozri pododsek 3.1.2.8.1.1).

Technické nariadenia ICAO: Technické nariadenia na bezpečnú prepravu nebezpečného tovaru v leteckej doprave. Doplnok k Prípojke 18 Chicagskej dohody pre medzinárodnú civilnú leteckú dopravu (Chicago, 1944) vydanéj Medzinárodnou organizáciou civilnej leteckej dopravy (ICAO), Montreal.

Teleso nádrže: Plášť a dna nádrže (vrátane otvorov a ich príklopov), ktoré obklopujú látku.

Poznámka: 1. Nádoby nepatria pod túto definíciu.
2. O prenosných nádržiach pozri kapitolu 6.7.

Teleso obalu (všetkých druhov IBC okrem kombinovaných IBC): Sama nádoba vrátane otvorov a ich uzáverov, ale bez prevádzkového zariadenia.

Tlaková nádoba: Spoločné pomenovanie pre fľaše, veľkoobjemové fľaše, tlakový sud, uzatvorené kryto-nádrže a zväzky fliaš.

Tlakový sud: Zvarovaná prenosná tlaková nádoba s objemom väčším ako 150 litrov, ale maximálne do 1 000 litrov (napr. valcovitá nádoba s kruhovými obručami, guľovitá nádoba na klznom zariadení).

Transportný obalový súbor: Uzavretý celok, ktorý použije jeden jediný odosielaťel' na uloženie jedného alebo viacerých odosielaných kusov na účel vytvorenia prepravnej jednotky na uľahčenie manipulácie a nakládky počas prepravy. Transportným obalovým súborom sú napríklad:

- a) prepravné pomôcky, ako sú palety, na ktoré sa uloží alebo zostohuje viac *odosielaných kusov* a tie sú zabezpečené pásmi z plastu, zmršťujúcou alebo napínacou fóliou alebo inými vhodnými prostriedkami,
- b) vonkajšie ochranné obaly, ako sú debny alebo drevené ohrady.

Poznámka: Pre rádioaktívne látky pozri definíciu pojmu pre obaly v odseku 2.2.7.2.

Tuhá látka

- a) látka s bodom topenia alebo začiatkom topenia nad 20 ° C pri tlaku od 101,3 kPa alebo
- b) látka, ktorá podľa skúšobnej metódy ASTM D 4359-90 nie je kvapalná alebo podľa kritérií skúšobných postupov opísaných v odseku 2.3.4 na určenie kvapalného skupenstva (skúška penetrometrom) je hustá.

U

UN číslo: Štvormiestne číslo na označenie látok a predmetov podľa Odporúčaní UN – vzorové predpisy.

UN – vzorové predpisy: Predpisy, ktoré sú obsiahnuté v prílohe trinásteho prepracovaného vydania „Odporúčania UN“ na prepravu nebezpečného tovaru, vydaného OSN (ST/SG/AC.10/1/Rev.1³).

Uzavretý náklad: Každý náklad, ktorý je naložený za výhradného použitia *veľkého kontajnera* jedným odosielateľom, pričom všetky operácie s nákladom sa vykonávajú podľa pokynov *odosielateľa* alebo *prijímateľa*.

Poznámka: Na účely triedy 7 je vhodný pojem „výhradné použitie“ *veľkého kontajnera* (pozri odsek 2.2.7.2).

Uzáver: Zariadenie, ktoré slúži na uzatvorenie otvoru nádoby.

V

Vákuový ventil: Samočinné zariadenie závislé od tlaku pôsobiaceho na stlačiteľnú pružinu, ktoré chráni *nádrž* proti neprípustnému vnútornému podtlaku.

Veľká nádoba na voľne ložené látky (IBC): Pevný alebo pružný prepravný *obal*, ktorý nie je uvedený v kapitole 6.1:

- a) s objemom
 - (i) najviac 3,0 m³ (3 000 l) na *tuhé a kvapalné látky II. a III. skupiny obalov*,
 - (ii) najviac 1,5 m³ (1500 l) na *tuhé látky I. skupiny obalov*, pokiaľ sú tieto balené v *pružných IBC, IBC z plastu, kombinovaných IBC, IBC z lepenky alebo z dreva*,
 - (iii) najviac 3,0 m³ (3 000 litrov) na *tuhé látky I. skupiny obalov*, pokiaľ sú tieto balené v *kovových IBC*,
 - (iv) najviac 3,0 m³ (3 000 litrov) na rádioaktívne látky triedy 7,
- b) je určený na mechanickú manipuláciu,
- c) môže odolať namáhaniu pri manipulácii a *preprave*, čo sa overí skúškami uvedenými v kapitole 6.5.

[Pozri tiež *Pružné veľké nádoby na voľne ložené látky (IBC), Veľké nádoby na voľne ložené látky (IBC) z dreva, Veľké nádoby na voľne ložené látky (IBC) z lepenky, Kombinované veľké nádoby na voľne ložené látky (IBC) s vnútornou nádobou z plastu, Veľké nádoby na voľne ložené látky (IBC) z kovu a Veľké nádoby na voľne ložené látky (IBC) z pevného plastu*].

Poznámka: 1. *Nádržkový kontajner*, ktorý nevyhovuje ustanoveniam kapitoly 6.7 alebo 6.8, sa nepovažuje za *veľkú nádobu na voľne ložené látky (IBC)*.
2. *Veľká nádoba na voľne ložené látky (IBC)*, ktorá nevyhovuje ustanoveniam kapitoly 6.5, sa nepovažuje za kontajner v zmysle RID.

Veľká nádoba na voľne ložené látky (IBC) z dreva: *Veľká nádoba na voľne ložené látky (IBC) z dreva* pozostáva z pevného alebo rozoberateľného *telesa obalu* z dreva s vnútornou výstelkou (ale bez *vnútorných obalov*) a z vhodného *prevádzkového zariadenia* a *konštrukčného vybavenia*.

Veľká nádoba na voľne ložené látky (IBC) z lepenky: *Veľká nádoba na voľne ložené látky (IBC) z lepenky* pozostáva z *telesa obalu* z lepenky s oddeliteľnými alebo neoddeliteľnými hornými a dolnými vekami, prípadne s vnútornou výstelkou (ale bez *vnútorných obalov*) a z vhodného *prevádzkového zariadenia* a *konštrukčného vybavenia*.

Veľká nádoba na voľne ložené látky (IBC) z kovu: *Veľká nádoba na voľne ložené látky (IBC) z kovu* pozostáva z kovového *telesa obalu* a z vhodného *prevádzkového zariadenia* a *konštrukčného vybavenia*.

Veľká nádoba na voľne ložené látky (IBC) z pevného plastu: *Veľká nádoba na voľne ložené látky (IBC) z pevného plastu* pozostáva z *telesa obalu* z pevného plastu a môže byť vybavená rámom a vhodným *prevádzkovým zariadením*.

Veľká nádoba na voľne ložené látky (IBC) chránená (pri IBC z kovu): *IBC*, ktorá je vybavená doplnkovou ochranou proti nárazu. Táto ochrana môže pozostávať napr. z vrstvenej (sendvičovej) konštrukcie alebo z konštrukcie s dvojitou stenou alebo z rámu s kovovou mriežkou.

Veľkoobjemová fľaša: Bezzvarová prenosná tlaková nádrž bez zvarov s objemom väčším než 150 litrov až do 3 000 litrov.

Veľkoobjemový obal: Jeden z *vonkajších obalov*, ktorý obsahuje predmety alebo *vnútorné obaly* a ktorý

- a) je určený na mechanickú manipuláciu a
- b) má kapacitu viac než 400 kg netto alebo viac než 450 litrov, ale maximálny objem 3 m³.

Veľký kontajner:

- a) *kontajner* s vnútorným objemom väčším ako 3 m³,
- b) v zmysle medzinárodnej dohody o bezpečnom kontajneri (CSC) je to *kontajner* so základňou ohraničenou štyrmi spodnými vonkajšími fixačnými prvkami s obsahom
 - (i) minimálne 14 m² (150 štvorcových stôp) alebo
 - (ii) minimálne 7 m² (75 štvorcových stôp), pokiaľ je vybavený hornými fixačnými prvkami.

Poznámka: O rádioaktívnych látkach pozri odsek 2.2.7.2.

Vnútorná nádoba: *Nádoba*, ktorá vyžaduje *vonkajší obal*, aby mohla plniť svoju funkciu.

Vnútorný obal: *Obal*, na ktorého *prepravu* je nevyhnutný *vonkajší obal*.

Vnútorná výstelka: Puzdro vo forme trubice alebo vreca, ktoré je upevnené v *obale*, vrátane *veľkoobjemového obalu* alebo *veľkých nádob na voľne ložené látky (IBC)*, ktoré ale nie je súčasťou *obalu* vrátane uzáverov na jeho otvory.

Vreca: Ohybný *obal* z papiera, plastovej fólie, textílie, tkaných alebo iných vhodných materiálov.

Vonkajší obal: Vonkajšia ochrana *kombinovaného obalu* alebo *zloženého obalu* vrátane látok s absorpčnými vlastnosťami, fixačných materiálov a všetkých ostatných súčastí, ktoré sú potrebné na uzatvorenie alebo ochranu *vnútorných nádob* alebo *vnútorných obalov*.

Vozeň: Železničné vozidlo bez vlastného pohonu, ktoré sa pohybuje po železničných koľajach na vlastných kolesách a je určené na *prepravu* tovarov.

Vozeň s plachtou: *Otvorený vozeň*, ktorý je prikrýty plachtou na ochranu nákladu.

Vozňová zásielka: Zásielka, na *prepravu* ktorej bol použitý jeden *vozeň* nezávisle od toho, či ložný priestor *vozňa* je plne alebo len čiastočne využitý.

Poznámka: Na účely triedy 7 je vhodný pojem „výhradné použitie“ *vozňa* (pozri odsek 2.2.7.2).

Výmenná nadstavba (výmenná nádrž): Pozri *Kontajner*.

Výpočtový tlak: Fiktívny tlak, ktorý musí byť minimálne rovnaký ako *skúšobný tlak* a ktorý podľa stupňa nebezpečenstva prepravovanej látky môže byť viac-menej vyšší ako *prevádzkový tlak*. Slúži iba na stanovenie hrúbky steny *telesa nádrže*, pričom sa prihliada na vonkajšie alebo vnútorné zosilňovacie zariadenia [pozri tiež *Vypúšťací tlak*, *Plniaci tlak*, *Najvyšší prevádzkový tlak (pretlak)* a *Skúšobný tlak*].

Poznámka: O *prenosných nádržiach* pozri kapitolu 6.7.

Vypúšťací tlak: Najvyšší tlak, ktorý sa skutočne vyvinie v *nádrži* pri vyprázdňovaní [pozri tiež *Výpočtový tlak*, *Plniaci tlak*, *Najvyšší prevádzkový tlak (pretlak)* a *Skúšobný tlak*].

Vyvinutý tlak: Tlak obsahu tlakovej nádoby pri rovnováhe teploty a rozptylu.

Vzduchotesne uzavretá nádrž: *Nádrž* na *prepravu skvapalnených látok* s *výpočtovým tlakom* minimálne 4 bary alebo na *prepravu tuhých* (práškových alebo zrnitých) *látok* s *ľubovoľným výpočtovým tlakom*, ktorej otvory sú vzduchotesne uzavreté a

- nie sú vybavené *bezpečnostným ventilom*, *prietržným kotúčom*, podobným bezpečnostným zariadením alebo *vákuovým ventilom* alebo *nútene ovládaným vetracím ventilom*, alebo
- nie sú vybavené *bezpečnostným ventilom*, *prietržným kotúčom*, podobným bezpečnostným zariadením alebo *vákuovým ventilom* alebo *nútene ovládaným vetracím ventilom* schváleným podľa osobitného ustanovenia TE 15 oddielu 6.8.4, alebo
- s *bezpečnostným ventilom*, pred ktorým je predradený *prietržný kotúč* podľa pododseku 6.8.2.2.10, ale nie sú vybavené *vákuovým ventilom* alebo *nútene ovládaným vetracím ventilom*, alebo
- s *bezpečnostným ventilom*, pred ktorým je predradený *prietržný kotúč* podľa pododseku 6.8.2.2.10, a sú vybavené *vákuovým ventilom* alebo *nútene ovládaným vetracím ventilom* schváleným podľa osobitného ustanovenia TE 15 oddielu 6.8.4.

Z

Zabezpečenie kvality: Systematický program dohľadu a kontroly uplatňovaný každou organizáciou alebo každým úradom s cieľom, aby predpísané bezpečnostné ustanovenia RID boli v praxi dodržané.

Zabezpečenie dodržiavania predpisov (rádioaktívne látky): Systematický program opatrení uplatnený príslušným úradom na účel zabezpečenia dodržiavania ustanovení RID v praxi.

Zápalná súčasť (nádoby na stlačený plyn a malej nádoby naplnenej plynom): Plyn, ktorý je pri normálnom tlaku vo vzduchu zápalný, alebo látky a prípravky v kvapalnom stave, ktorých bod vzplanutia je pri teplote maximálne 100 °C.

Zásielka: Jeden odosielaný kus, súhrn odosielaných kusov alebo náklad nebezpečného tovaru, ktorý dopravca prevzal od odosielateľa na prepravu.

Zložený obal: Obal zložený dovedna na účel prepravy tovaru pozostávajúci z jedného alebo viacerých vnútorných obalov, ktoré v zmysle odseku 4.1.3.1 musia byť vložené do jedného vonkajšieho obalu.

Poznámka: „Vnútorná časť zloženého obalu“ znamená vždy „vnútorný obal“, a nie „vnútornú nádobu“. Príkladom takého „vnútorného obalu“ je sklenená fľaša.

Zväzok fliaš: Jednotka z fliaš, ktoré sú navzájom upevnené, navzájom spojené zbernou trubicou a sú prepravované ako neoddeliteľná jednotka. Celkový objem nesmie prekročiť 3 000 litrov. Pri preprave jedovatých plynov triedy 2 (skupiny podľa pododseku 2.2.2.1.3 začínajúce sa písmenom T) je povolený objem 1 000 litrov.

Ž

Železničná infraštruktúra: Všetky koľajové trate a pevné zariadenia, ktoré sú potrebné na dopravu železničných vozidiel a na zaistenie bezpečnosti dopravy.

1.2.2 Jednotky miery

1.2.2.1 V RID-e platia nasledujúce jednotky miery:²⁾

Veličina	Jednotka SI ³⁾	Doplňujúco povolená jednotka	Vzťah medzi jednotkami
Dĺžka	m (meter)	–	–
Plošný obsah	m ² (štvorcový meter)	–	–
Objem	m ³ (kubický meter)	l ⁴⁾ (liter)	1 l = 10 ⁻³ m ³
Čas	s (sekunda)	min. (minúta) hod. (hodina) d (deň)	1 min. = 60 s 1 hod. = 3 600 s 1 d = 86 400 s
Hmotnosť	kg (kilogram)	g (gram) t (tona)	1 g = 10 ⁻³ kg 1 t = 10 ³ kg
Hustota	kg/m ³	kg /l	1 kg/l = 10 ³ kg/m ³
Teplota	K (Kelvin)	°C (stupeň Celzia)	0 °C = 273,15 K
Teplotný rozdiel	K (Kelvin)	°C (stupeň Celzia)	1 °C = 1 K
Sila	N (Newton)	–	1 N = 1 kg x m/s ²
Tlak	Pa (Pascal)	bar (Bar)	1 Pa = 1 N/m ² 1 bar = 10 ⁵ Pa
Mechanické napätie	N/m ²	N/mm ²	1 N/mm ² = 1 MPa
Práca	J (Joule)	kWh (kilowatthodina)	1 kWh = 3,6 MJ
Energia	J (Joule)	–	1 J = 1 N x m = 1 W x s
Teplo	J (Joule)	eV (elektrónvolt)	1 eV = 0,1602 x 10 ⁻¹⁸ J
Výkon	W (Watt)	–	1 W = 1 J/s = 1 N x m/s
Viskozita kinematická	m ² /s	mm ² /s	1 mm ² /s = 10 ⁻⁶ m ² /s
Viskozita dynamická	Pa x s	mPa x s	1 mPa x s = 10 ⁻³ Pa x s
Aktivita	Bq (Bacquerel)	–	–
Ekvivalent dávkovej intenzity	Sv (Sievert)	–	–

Sila

$$1 \text{ kg} = 9,807 \text{ N}$$

$$1 \text{ N} = 0,102 \text{ kg}$$

Mechanické napätie

$$1 \text{ kg/mm}^2 = 9,807 \text{ N/mm}^2$$

$$1 \text{ N/mm}^2 = 0,102 \text{ kg/mm}^2$$

Tlak

$$1 \text{ Pa} = 1 \text{ N/m}^2 = 10^{-5} \text{ baru} = 1,02 \times 10^{-5} \text{ kg/cm}^2 = 0,75 \times 10^{-2} \text{ Torr}$$

$$1 \text{ bar} = 10^5 \text{ Pa} = 1,02 \text{ kg/cm}^2 = 750 \text{ Torr}$$

$$1 \text{ kg/cm}^2 = 9,807 \times 10^4 \text{ Pa} = 0,9807 \text{ baru} = 736 \text{ Torr}$$

$$1 \text{ Torr} = 1,33 \times 10^2 \text{ Pa} = 1,33 \times 10^{-3} \text{ baru} = 1,36 \times 10^{-3} \text{ kg/cm}^2$$

Práca, energia, teplo

$$1 \text{ J} = 1 \text{ N} \times \text{m} = 0,278 \times 10^{-6} \text{ kWh} = 0,102 \text{ kg} \times \text{m} = 0,239 \times 10^{-3} \text{ kcal}$$

$$1 \text{ kWh} = 3,6 \times 10^6 \text{ J} = 367 \times 10^3 \text{ kg} \times \text{m} = 860 \text{ kcal}$$

$$1 \text{ kg} \times \text{m} = 9,807 \text{ J} = 2,72 \times 10^{-6} \text{ kWh} = 2,34 \times 10^{-3} \text{ kcal}$$

$$1 \text{ kcal} = 4,19 \times 10^3 \text{ J} = 1,16 \times 10^{-3} \text{ kWh} = 427 \text{ kg} \times \text{m}$$

Výkon

$$1 \text{ W} = 0,102 \text{ kg} \times \text{m/s} = 0,86 \text{ kcal/h}$$

$$1 \text{ kg} \times \text{m/s} = 9,807 \text{ W} = 8,43 \text{ kcal/h}$$

$$1 \text{ kcal/h} = 1,16 \text{ W} = 0,119 \text{ kg} \times \text{m/s}$$

Viskozita, kinematická

$$1 \text{ m}^2/\text{s} = 10^4 \text{ St (Stokov)}$$

$$1 \text{ St} = 10^{-4} \text{ m}^2/\text{s}$$

Viskozita, dynamická

$$1 \text{ Pa} \times \text{s} = 1 \text{ Ns/m}^2 = 10 \text{ P (Poise)} = 0,102 \text{ kgs/m}^2$$

$$1 \text{ P} = 0,1 \text{ Pa} \times \text{s} = 0,1 \text{ Ns/m}^2 = 1,02 \times 10^{-2} \text{ kgs/m}^2$$

$$1 \text{ kgs/m}^2 = 9,807 \text{ Pa} \times \text{s} = 9,807 \text{ Ns/m}^2 = 98,07 \text{ P}$$

²⁾ Na prepočet dosiaľ užívaných jednotiek na jednotky SI platia uvedené zaokrúhlené hodnoty.

³⁾ Medzinárodná sústava merných jednotiek SI je výsledkom uznesenia Generálnej konferencie pre miery a váhy (Adresa: Pavillon de Breteuil, Parc de St-Cloud, F-92 310 Sèvres).

⁴⁾ Pri písaní na písacom stroji je pre liter prípustná popri značke „l“ tiež značka „L“.

Násobky a podiely jednotky sa tvoria pomocou ďalej uvedených predpôn, resp. značiek pred názvom, resp. značkou jednotky:

Činiteľ		Predpona predpony	Značka
1 000 000 000 000 000 000 = 10 ¹⁸	Triliónnásobok	Exa	E
1 000 000 000 000 000 = 10 ¹⁵	Biliardnásobok	Peta	P
1 000 000 000 000 = 10 ¹²	Biliónnásobok	Tera	T
1 000 000 000 = 10 ⁹	Miliárdnásobok	Giga	G
1 000 000 = 10 ⁶	Miliónnásobok	Mega	M
1 000 = 10 ³	Tisíc násobok	Kilo	k
100 = 10 ²	Sto násobok	Hekto	h
10 = 10 ¹	Desať násobok	Deka	da
0,1 = 10 ⁻¹	Desatina	Deci	d
0,01 = 10 ⁻²	Stotina	centi	c
0,001 = 10 ⁻³	Tisícina	Mili	m
0,000 001 = 10 ⁻⁶	Milióntina	Mikro	μ
0,000 000 001 = 10 ⁻⁹	Miliardina	Nano	n
0,000 000 000 001 = 10 ⁻¹²	Bilióntina	Piko	p
0,000 000 000 000 001 = 10 ⁻¹⁵	Biliardina	Femto	f
0,000 000 000 000 000 001 = 10 ⁻¹⁸	Trilióntina	Atto	a

1.2.2.2 Ak nie je v RID výslovne stanovené iné, znamienko „%“ značí

- pri zmesiach tuhých alebo kvapalných látok, pri roztokoch alebo pri tuhých látkach nasýtených kvapalinou: hmotnostné percento z celkovej hmotnosti zmesi, roztoku alebo nasýtenej látky;
- pri stlačených plynných zmesiach, ktoré sú plnené pod tlakom: objemové percento z celkového objemu plynnej zmesi, alebo ak sú plnené podľa hmotnosti, hmotnostné percento z celkovej hmotnosti zmesi;
- pri skvapalnených zmesiach plynov, ako i rozpustných plynov: hmotnostné percento z celkovej hmotnosti zmesi.

1.2.2.3 Tlak každého druhu vzťahujúci sa na nádoby (napr. skúšobný tlak, vnútorný tlak, tlak na otvárací poistný ventil) sa vždy udáva ako pretlak (tlak prevyšujúci atmosférický tlak); naproti tomu je rozpínavosť (tenzia) pár jednotlivých látok vždy vyjadrená ako absolútny tlak.

1.2.2.4 Ak RID predpisuje plniacu teplotu pri niektorých nádobách, vzťahuje sa vždy na látky s teplotou nad 15 °C, pokiaľ nie je udaná iná teplota.